

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Філософський факультет

Кафедра етики, естетики та культурології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заст. декана
філософського факультету
Дмитро НЕЛПА

«31» _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРНІ ІНСТИТУТИ ТА КУЛЬТУРНА ПОЛІТИКА

для студентів

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітня програма
спеціалізація
вид дисципліни

03 Гуманітарні науки
031 Релігієзнавство
перший (бакалаврський)
Релігієзнавство
-
вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	<u>2021/2022</u>
Семестр	III
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладачі: Маслікова Ірина Ігорівна, д.ф.н., доцент, завідувач кафедри етики, естетики та культурології

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____ (Маслікова І.І.) «31» 08 2022 р.

на 20__/20__ н.р. _____ («__») «__» 20__ р.

КИЇВ – 2021

Розробники: Маслікова Ірина Ігорівна, д.ф.н., доцент, завідувач кафедри етики, естетики та культурології

Затверджено
« 31 » _____ серпня _____ 2021 р.

Зав. кафедри етики, естетики та культурології
_____ (Ірина МАСЛІКОВА)

Протокол № /від « 31 » серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол від «31» серпня 2021 року №2
Голова науково-методичної комісії _____ (Ірина МАСЛІКОВА)

« 31 » _____ 2021 року

Трапило Ірина Ігорівна на 2022-2023 н.р. Ст. № 2 від 31.08.2021 р.
Маслікова І.І. _____

ВСТУП

1. Мета дисципліни – забезпечення стійкої системи знань про специфіку державного управління у сфері культури та функціонування культурних інститутів як основних суб'єктів соціокультурної діяльності.

2. Вимоги до вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають **знати** основні етапи та характеристики історико-культурного процесу; основні здобутки матеріальної та духовної культури; історію становлення та розвитку мистецтва, особливості функціонування в системі культури певної історичної епохи.

2. **Вміти** збирати та інтерпретувати інформацію щодо феноменів та явищ культури, культурних процесів та подій; застосовувати основні терміни, категорії та класифікації гуманітарних наук в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; пояснювати сутність феномену культури, її ролі у людському житті;

3. **Володіти елементарними навичками** наукового дослідження та управління інформацією; критичного ставлення та прогнозування стосовно політичних, економічних, культурно-мистецьких подій та явищ; використання іншомовних фахових інформаційних джерел.

3. Анотація навчальної дисципліни: дисципліна *«Культурні інститути та культурна політика»* знайомить студентів із історичним процесом становлення й розвитку культурних інститутів до сучасних організаційно-правових форм та з участю держави в їх функціонуванні. З'ясовуються поняття та сутність діяльності у сфері культури, соціального та культурного інституту, культурної політики. Виявляються основні тенденції дослідження культурних інститутів та культурної політики у річці прикладної культурології, філософії, соціології, економічної теорії. Розглядаються види та функції, організаційно-правові форми культурних інститутів. Визначається мета, завдання, основні напрями, інструменти та моделі культурної політики. Особлива увага приділяється порівняльному аналізу національних культурних політик та загальним принципам, пріоритетам, поточним проблемам культурної політики України. Досліджується й аналізується законодавчо-нормативна база діяльності сучасних культурних інститутів в Україні. Послідовно розглядається специфіка історичного становлення та функціонування релігійних, акумуляційних, мистецьких, дозвіллевих, освітніх культурних інститутів. Аналізується поточний стан цих культурних інститутів та інструменти культурної політики, які здатні змінити їх в напрямі ефективнішого та продуктивнішого функціонування.

4. Завдання (навчальні цілі) – надати студентам цілісну систему знань про сучасні інституціоналізовані види діяльності у сфері культури. Ознайомлення із теорією дослідження культурних інститутів та особливостями їх становлення і функціонування, а також із практикою реалізації культурної політики як в зарубіжних країнах, так і в Україні, дозволить сформувати у студентів навички аналізу поточної ситуації у сфері вітчизняної культури.

Дисципліна спрямована на формування наступних програмних компетентностей:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФК 7. Здатність застосовувати знання про основні форми та тенденції виникнення нових релігійних віровчень, рухів та організацій для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем релігієзнавства

ФК 11. Здатність здійснювати аналіз даних соціологічного дослідження релігійних явищ та процесів.

5. Результати навчання:

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
	Знати:			
1.1	головні тенденції дослідження культурних інститутів та культурної політики в прикладній культурології, філософії, соціології, економічній теорії	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, іспит	10
1.2	основи законодавства України у сфері культури та її організаційну структуру управління	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження іспит	10
1.3	загальні принципи, пріоритети, напрями, інструменти та моделі національних культурних політик (Україна, США, Велика Британія, Франція, Німеччина, Японія, країни Східної Європи).	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, письмова контрольна робота, іспит	10
1.4	особливості функціонування сучасних культурних інститутів та тенденції державної політики в цій галузі (музеї, бібліотеки, творчі об'єднання, галереї, заклади клубного типу)	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	10
	Вміти:			
2.1	Аналізувати та коментувати спеціалізовану літературу із досліджень культурних інститутів, аналітичні матеріали щодо культурної політики, законодавчо-нормативні документи, що регулюють діяльність у сфері культури в Україні	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, презентація самостійного дослідження, письмова контрольна робота, іспит	10
2.2	виявляти основні проблеми функціонування культурних інститутів та державного управління ними в Україні, оцінювати стан, тенденції та перспективи розвитку сфери культури	Лекції, семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження, іспит	15
2.3	здійснювати дослідження історичного становлення та розвитку різних видів культурних інститутів	Лекції, семінари, самостійна робота	Презентація самостійного дослідження, іспит	10

2.4	збирати, систематизувати та презентувати інформацію про оригінальний та креативний досвід функціонування сучасних культурних інститутів	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	10
комунікація:				
3.1	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, презентацій	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5
3.2	вести полеміку стосовно питань організації та здійснення основних напрямів діяльності культурних інститутів, а також реалізації культурної політики в Україні на основі володіння категоріально-поняттєвим апаратом культурології.	Семінари	Дискусії	5
автономність та відповідальність:				
4.1	нести відповідальність за достовірність та політико-ідеологічну незаангажованість проведених досліджень культурної політики різних країн	Семінари, самостійна робота	Усні доповіді, дискусії, презентація самостійного дослідження	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	3.1	3.2	4.1
	Програмні результати навчання										
ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно і письмово, використовувати мови для ефективної міжкультурної комунікації					+			+	+	+	
ПРН 7. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти, пов'язані з розвитком релігій та конфесій, використовувати їх для розв'язання складних завдань у спеціалізованих сферах професійної діяльності	+	+	+	+		+	+				+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема **оцінювання теоретичної підготовки** – результати навчання (знання 1.1 – 1.4), що складає 40% від загальної оцінки та **оцінювання практичної підготовки** – результати навчання (вміння 2.1-2.4); (комунікація 3.1-3.2); (автономність та відповідальність 4.1), що складає 60% загальної оцінки.

Оцінювання семестрової роботи:

1. **Усна доповідь, доповнення та участь в дискусіях на семінарах:** РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.4, 3.1, 3.2, 4.1 – 24 / 40 балів
2. **Самостійна робота №1 (дослідження проблем культурної політики в Україні):** РН 1.2, 2.1, 3.1, 4.1 – 12 / 20 балів

Самостійна робота №2 (дослідження конкретного культурного інституту (за вибором студента) та участі держави в його управлінні): РН 1.4, 2.2, 3.1, 4.1 – 12 / 20 балів

Семестрову кількість балів формують бали, отримані студентом у процесі засвоєння матеріалу з усього навчального курсу. Загальна оцінка за семестр складається із балів, отриманих за аудиторну роботу (усні доповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарах) та за самостійні роботи (дослідження проблем культурної політики, дослідження культурного інституту). Всі види робіт за семестр мають у підсумку:

- в максимальному вимірі 80 балів
- в мінімальному вимірі 48 балів

У разі відсутності на семінарському занятті студент має відпрацювати завдання на семінар в письмовій формі.

Підсумкова контрольна робота в письмовій формі - РН 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3 – 12 / 20 балів

Підсумкове оцінювання у формі заліку:

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру з урахуванням підсумкової контрольної роботи. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання.

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів, ніж критичний мінімум – 60 балів, для одержання заліку необхідно обов'язково відпрацювати пропущені теми в письмовій формі та здати/надіслати електронною поштою викладачу, що проводить семінарські заняття.

Таким чином, підсумкова оцінка з дисципліни (мінімум 60, максимум 100 балів) складається із суми кількості балів за семестрову роботу (мінімум 48, максимум 80 балів) та підсумкової контрольної роботи (мінімум 12, максимум 20 балів).

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	48	12	60
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min – 48 бали	Max – 80 балів
Аудиторна робота: усна доповідь на семінарі, доповнення, участь в дискусіях	До теми: 2, 4-11 впродовж семестру. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в письмовому вигляді	«3» x 8 = 24	«5» x 8 = 40
Самостійна робота	До теми 5: Підготовка та презентація дослідження	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20

	проблем культурної політики в Україні на базі аналітичних оглядів проекту «Культура 2025» (Додаток самостійної роботи студента) кінець жовтня		
	До тем 7-11: Підготовка дослідження конкретного культурного інституту (за вибором студента) та участі держави в його управлінні (Додаток самостійної роботи студента) кінець листопаду	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-11	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Критерії оцінювання:

1. Аудиторна робота:

Усна доповідь

5 балів – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу

4 бали - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності

3 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, має у відповіді суттєві неточності

2 бали – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді

Доповнення / участь в дискусіях

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію

2. Самостійна робота (дослідження проблем культурної політики в Україні, дослідження культурного інституту):

20-16 балів студент у повному обсязі володіє матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов’язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість здійсненого дослідження

15-12 балів - студент у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує,

але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності

11-0 балів - в цілому володіє матеріалом, але фрагментарно та поверхово його презентує, не демонструє глибини знань. Робота містить суттєві помилки у вирішенні поставлених завдань.

3. Підсумкова контрольна робота:

20-16 балів студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність письмової роботи

15-11 балів - студент у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі.

7.3 Шкала відповідності:

Зараховано /Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ І СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
<i>Частина 1. Поняття та сутність культурних інститутів</i>				
1	Тема 1. Предмет та завдання курсу «Культурні інститути та культурна політика»	2		1
2	Тема 2. Поняття та сутність діяльності у сфері культури	2		1
	Обговорення Закону України «Про культуру»		2	2
3	Тема 3. Поняття та сутність культурного інституту	4		2
4	Тема 4. Поняття та сутність культурної політики	4		2
	Обговорення нормативно-правових засад культурної політики в Україні		1	2
5	Тема 5. Культурна політика України	4	1	4
	Індивідуальна самостійна робота на тему «Проблеми культурної політики в Україні»			10
6	Тема 6. Національні культурні політики: зарубіжний досвід		2	2
<i>Частина 2. Становлення та розвиток культурних інститутів та участь держави в їх управлінні</i>				
7	Тема 7. Релігійні культурні інститути: історія та сучасність	2	2	2
8	Тема 8. Акумуляційні культурні інститути: музеї, музейна справа та музейна політика	4	2	2
9	Тема 9. Акумуляційні культурні інститути: бібліотеки та державна політика в галузі бібліотечної справи	2	2	2
10	Тема 10. Мистецькі культурні інститути: творчі об'єднання та художня політика	2	1	2
11	Тема 11. Мистецькі культурні інститути: галереї та арт-бізнес	2	1	2
12	Індивідуальна самостійна робота: дослідження конкретного культурного інституту та участі держави в його управлінні			10
	Підсумкова контрольна робота	2		
	ВСЬОГО	30	14	46

Загальний обсяг **90 год.**, в тому числі:

Лекцій – **30 год.**

Семінари – **14 год.**

Самостійна робота - **46 год.**

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна: (Базова)

1. Богуцький Ю.П. Українська культура в європейському контексті / За ред. Ю.П. Богуцького. К.: Знання, 2007. http://libfree.com/132543076-kulturologiyaukrayinska_kultura_v_yevropeyskomu_konteksti_bogutskiy_yup.html
2. Культурна політика та мистецька освіта: моделювання процесів / кол. авторів: кер. [Безгін О. І., Бернадська А. Є., Кочарян І. С., Успенська О. Ю.]. К.: Інститут культурології НАМ України, 2013.
3. Citizenship and Cultural Policy edited by Denise Meredyth and Jeffrey Minson London: SAGE Publications, 2001
4. Bennett T. Differing diversities transversal study on the theme of cultural policy and cultural diversity. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2001
5. Mulcahy K. Public Culture, Cultural Identity, Cultural Policy New York: Palgrave Macmillan, 2017
6. Fleury L. Sociology of culture and cultural practices: the transformative power of institutions New York: Lexington Books, 2014
7. The cultural studies reader / edited by Simon During. — 2nd ed. New York: Routledge Taylor & Francis Group, 2001
8. Labadi S. UNESCO, cultural heritage, and outstanding universal value: value-based analyses of the World Heritage and Intangible Cultural Heritage Conventions New York: AltaMira Press, 2013

Додаткова:

1. Гілен П. Інституційна уява: інституціоналізація сучасного мистецтва (мінус «сучасного») // Гілен П. Переформатування спільного міста. На перетині мистецтва, політики й громадського життя. Харків: IST Publishing, 2019 С. 57-82.
2. Гриценко О. Культура і влада. Теорія і практика культурної політики в сучасному світі http://www.culturalstudies.in.ua/knigi_1.php
3. Діяльність будинків культури по задоволенню потреб територіальних громад: звіт за результатами дослідження. – Кіровоград: Інститут соціокультурного менеджменту, 2010. – 64 с. <http://www.lacenter.org.ua/2010-08-10-09-54-42/2010-08-11-06-13-59/317--2010.html>
4. Домашук Х. Арт-галерея як предмет суспільно-гуманітарного знання. Режим доступу: https://lnam.edu.ua/files/Academy/nauka/visnyk/pdf_visnyk/32_new/12.pdf
5. Дослідження проблем узгодження законодавчої бази культури України із законодавством для сфери культури Європейського Союзу. Аналітичний огляд та рекомендації. Авт. колектив під керівництвом Гриценко О. http://www.culturalstudies.in.ua/zv_2006_dosl_4.php
6. Звіт експертів Ради Європи «Огляд культурної політики України» (2017) http://195.78.68.75/mcu/control/publish/article?art_id=245250759
7. Здіорук С.І., Литвиненко О.М., Розумна О.П. Культурна політика України: національна модель у європейському контексті. Аналітична доповідь. К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Kul%5C_tura2012-6090f.pdf
8. Інфографічна презентація сучасного стану книжкового ринку та читацьких вподобань України / Ukrainian Reading and Publishing Data 2018. Одеса, ТОВ «ГУТЕНБЕРГ3» <http://data.chytomo.com/>
9. Козлов Г. Замах на мистецтво: арт-детектив. К.: ArtHuss, 2018.
10. Кравченко О. В. Ключові проблеми сучасної культурної політики України: культурологічний контекст // Культура України. Випуск 49. 2015 С. 188-198

11. Кравченко О. В. Типологізація культурної політики: Теоретичні альтернативи // *Культура України*. Випуск 36. 2012
https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura36/05.pdf
12. Кравченко О.В. історичні аспекти культурної політики України // *Культура України*. Випуск 34. 2011
https://ic.ac.kharkov.ua/nauk_rob/nauk_vid/rio_old_2017/ku/kultura34/04.pdf
13. *Культура та креативність для порозуміння та розвитку. Стратегія Українського культурного фонду на 2019-2021 роки* <https://ucf.in.ua>
14. Маслікова І.І. Методологічна база досліджень культурних інститутів // *Українські культурологічні студії № 1(6)*. К.: ВПЦ «Київський університет». 2020. С.8-12.
15. Маслікова І.І. Сфера культури в процесах націотворення та консолідації громадян: досвід культурної політики Франції та Німеччини // *Українські культурологічні студії № 1 (8)*. К.: ВПЦ «Київський університет». 2021. С.50-54
16. Матвійчук О.С. Тенденції розвитку соціокультурної діяльності бібліотек http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Uk_msshr/2010_16_2/matvij.pdf
17. Матт Г., Флатт Т., Льюдерер Ю. *Культура і гроші. Музей і підприємницька діяльність. Практичний посібник*. К.: Юніверс, 2009
18. *Політика культурної дипломатії: стратегічні пріоритети для України: зб. наук.-експерт. матеріалів / за заг. ред. О. П. Розумної, Т. В. Черненко К. : НІСД, 2016.*
19. Рідел А. *Книжкові злодії: Про нацистські розкрадання бібліотек Європи та спроби повернути літературну спадщину*. Харків: Вид-во Ранок: Фабула, 2020.
20. *Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні (Кристина Фарінья, 2018):* <https://www.culturepartnership.eu/ua/article/creative-industries-study-for-ukraine>
21. *Роль музеїв у культурному та соціально-економічному розвитку країни: зарубіжний досвід* <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/rol-muzeiv-u-kulturnomu-ta-socialno-ekonomichnomu-rozvitku?fbclid=IwAR0fE5yHzOh4qBDLSpJee6-YpBPWmZZZuCxq1zyeozXVCGCmYi146-fhgA>
22. Савчак І., Левкова О., Білецька Т. *Концепція нової національної культурної політики України* http://www.kultura.org.ua/wp-content/uploads/FINALConcept_Road-Map-UA-Culture-Coding-EaP.pdf
23. Miller S. Social institutions *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2013 Edition), Edward N. Zalta (ed.). <https://plato.stanford.edu/entries/social-institutions/>

Інтернет ресурси

1. Декларація Мехіко щодо політики у сфері культури Документ 995_730, поточна редакція — Прийняття від 06.08.1982 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_730#Text
2. Довгострокова стратегія розвитку української культури - стратегія реформ - КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ РОЗПОРЯДЖЕННЯ від 1 лютого 2016 р. № 119-р <https://www.kmu.gov.ua/npras/248862610>
3. Закон України Про бібліотеки і бібліотечну справу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/32/95-вр>
4. Закон України Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей Документ 1068-XIV, чинний, поточна редакція — Редакція від 13.02.2020, підстава - 440-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1068-14#Text>
5. Закон України Про культуру 14.12.2010 Документ 2778-VI, чинний, поточна редакція — Редакція від 16.07.2020, підстава - 692-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>
6. Закон України Про музеї та музейну справу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Закон України Про професійних творчих працівників та творчі спілки <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/554/97-вр>

8. Закон України Про охорону культурної спадщини Документ 1805-III, чинний, поточна редакція — Редакція від 24.07.2021, підстава - [711-IX](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text)
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>
9. Постанова КМУ Про затвердження Положення про Державний реєстр національного культурного надбання Документ 466-92-п, поточна редакція — Прийняття від 12.08.1992 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-92-%D0%BF#Text>
10. Програма діяльності Кабінету Міністрів України (частина з розвитку культури – Міністерства культури та інформаційної політики). – Київ, червень 2020. – С. 89-93
<https://mkp.gov.ua/files/pdf/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0%20%D1%83%D1%80%D1%8F%D0%B4%D1%83.pdf>
11. Національна спілка письменників України <http://nspu.org.ua/frontpage/ukr>
12. Національна спілка кінематографістів України <http://www.ukrkino.com.ua/about.php>
13. Національна спілка композиторів України <http://www.composersukraine.org/>
14. Спілка майстрів народного мистецтва України
<http://uazakon.com/document/tpart17/isx17631.htm>
15. Національна спілка фотохудожників України <http://www.photospilka.com/>
16. Національна спілка художників України <http://www.nshu.org.ua/>
17. Національна спілка архітекторів України <http://nsau.org/>
18. Міжнародна конфедерація спілок художників <http://www.confederation-art.ru/ru/index.php>